

Inhoud

Het lege bed 9

I Andalusie 13

II Amsterdam 85

III Marokko 195

Het lege bed

Een ochtend midden jaren zestig. Vera dertien, Brigitte zeventien. Het was Vera's beurt om de andere gezinsleden te wekken met een kop thee. Rond zevenen liep ze de keuken in en zag vanuit het raam dat schuin uitkeek op de slaapkamer van Brigitte dat de gordijnen open waren. Vera wist het meteen: ze is er niet, ze is niet thuisgekomen vannacht. Ze probeerde haar paniek eronder te houden, Brigitte was vergeten de gordijnen dicht te doen of vroeg opgestaan om huiswerk te maken.

Terwijl ze het water aan de kook bracht werkte ze de theeceremonie af, nog nauwgezetter dan anders. Kopjes op de schotels, lepeltje erbij. Beschuitten smeren – niet te hard anders braken ze –, hun ouders met suiker, Brigitte zonder want die deed altijd aan de lijn. Met de thee, de beschuitten en de ochtendkrant op het dienblad ging ze eerst Brigittes in de aanbouw gelegen kamer binnen. Toen kon ze het niet langer ontkennen: het bed was onbeslapen, geen spoor van schoenen of het geleende mantelpak waarin haar zusje gisteren rond halfzeven het huis had verlaten; geen rondslingerende panty, bh of broekje.

Ze haalde diep adem voordat ze met het dienblad

naar boven liep, langzaam om niet te morsen. Kalm als een goed opgeleid politieagentje bracht ze de onheilstijding: mama, wakker worden, Brigitte is er niet.

Vanaf dat moment zat er niets anders op dan zich zo stil mogelijk te houden, niet in de weg lopen maar wel in de buurt blijven want ze wilde geen woord missen. Haar ouders haalden haar zusjes kamer overhoop op zoek naar een afscheidsbrief, haar paspoort. De ene na de andere verklaring voor haar afwezigheid werd geopperd en weer verworpen. Zolang het paspoort niet gevonden was, kon ze Pim in Minneapolis achternagereisd zijn. Het jonge paar schreef elkaar lange brieven, hij op lichtblauw postpapier, Brigitte op lila. Hoewel ze Vera voortdurend kleinezussenklussen liet doen – haal mijn borstel even, het begint te regenen en mijn boek ligt nog op de tuintafel – bracht ze die liefdesbrieven zelf naar het postkantoor met een ernst alsof ze op bedevaart ging.

Het romantische achterna-reisscenario was het minst erge, maakte Vera op uit het gefluister van haar ouders. Streep erdoorheen toen het paspoort gevonden werd in een laatje tussen aanplaknagels en valse wimpers. Een andere, haast niet te bevatten mogelijkheid: ze was bij David blijven slapen.

Hij had haar uitgenodigd voor een etentje. Met zijn tweeën. Om elkaar wat beter te leren kennen, de aanstaande zwager en Brigitte. Iedereen, ook zijn broer in Minneapolis, vond het een goed idee; Brigitte zat tenslotte al maanden elk weekend thuis. Heel attent van je, David. Wolf in schaapskleren, pakte met zijn

charmante babbel eerst de moeders van zijn prooien in en vervolgens de dochters.

Zonder zich te wassen schoten de ouders in hun kleren, Vera moest de wacht houden bij de telefoon voor het geval de politie belde. Haar ouders waren nog maar net weg of Lynn tikte op het raam, het teken om samen naar school te fietsen.

‘Ik kan niet mee. Ik moet thuisblijven.’

‘Waarom dan?’

‘Mag ik niet zeggen.’

Het was de eerste keer dat ze iets belangrijks voor Lynn geheimhield. Brigitte was dood. Haar ouders wilden het nog niet weten, zij waren op weg naar het huis waar David een verdieping huurde. Vergeefse moeite. Vera kon het elk moment van de politie te horen krijgen. Zij, als eerste. Niet huilen. Straks moest zij het ze vertellen, ze konden het beter van haar horen dan van een vreemde.

Terwijl ze door het lege huis dwaalde, nooit buiten gehoorsafstand van de telefoon die in de gang aan de muur hing, en later op de kruk naast het toestel een dubbele boterham met hagelslag at, groeide ze in haar rol van het meisje met de dode zus. Een auto-ongeluk of iets nog veel ergers. Wat, dat kon ze niet bedenken en dat hoefde ook niet want ze zou het zo horen. Iedereen zou met haar te doen hebben en aardig voor haar zijn; alle leraren en leraressen en ook de jongens uit de bovenbouw die haar, dunbenig spinnetje, nu niet opmerkten maar morgen wel. Omdat zij, Vera, iets vreselijks had meegemaakt.

Toen dacht ze nog dat een gestorven familielid iets

uitzonderlijks was. Er zaten twee meisjes in de klas met een dode vader, maar een zus was van een andere orde. Dat had niemand. Je werd er een beetje van adel door, beroemd zonder dat je er iets voor hoefde te doen. Hoe anders was die fantasie over Brigittes dood en de echte, jaren later.

I

Andalusië

Naar Málaga

Over drie kwartier moest ze bij de gate zijn, tijd genoeg om nog wat te eten. Ze wist niet eens of ze trek had, maar de aanblik van het broodje kaas en het glas thee op het dienblad kalmeerde haar. Ze vouwde haar handen om het glas. Als er tussen de belegde stokbroden een warmwaterkruik had gelegen, had ze die ook op het blad gelegd want ze was tot op het bot verkleumd. In haar buik zat een steen, zo zwaar als toen ze hoorde dat hun moeder niet meer beter zou worden.

Lynn bellen, besloot ze. Hun levenslange vriendschap was vierenzestig jaar geleden begonnen, op de kleuterschool. Ze had Lynn op een feestje bij het voorstellen weleens horen zeggen: Vera en ik kennen elkaar zo ontielig lang dat we misschien eerder zussen zijn dan vriendinnen. Zij zag dat anders. Zij hadden elkaar uitgekozen en waren niet door een bloedband tot de dood tot elkaar veroordeeld. Daarbij had Lynn nog meer zusjes en Vera alleen Brigitte, de enige echte, haar grote zus naar wie ze nu op weg was.

‘Ik ben op Schiphol. Over een uur vlieg ik naar Málaga.’

‘Alleen?’

‘Lennart kan onmogelijk mee nu.’

Ze leunde over de balustrade en keek naar de glanzende, met glittertjes bezaaide zwarte vloer van de begane grond, een sterrenhemel volgens Brigitte. Herinneringen aan Brigitte die dit of dat had gezegd; ze liep op de zaken vooruit, Brigitte leefde nog. Sinds vanochtend lag ze op de intensive care.

Lynn stelde haar een paar vragen die ze niet allemaal kon beantwoorden. Septische shock, door haar zusjes lichaam zwierf een gevaarlijke, onbekende bacterie. Moest onmiddellijk bestreden worden, anders zou ze binnen een paar uur sterven. Vera had geen hoofd en dus geen geheugen voor medische feiten als bloedwaarden, hartslag, nierfunctie. Het was geen desinteresse, de getallen van haar eigen boven- en onderdruk en wat die zouden moeten zijn, vergat ze evengoed. Iemand was een beetje ziek, ernstig, heel ernstig, in levensgevaar. De globale berichtgeving volstond om te kunnen inschatten of je ernaartoe moest en hoe snel.

Tot nu toe had haar zusje de boot afgehouden. Haar uitdrukkelijke verzoek het nog even aan te zien, luchtte Vera op, meer dan ze durfde te bekennen. Ze moest een lezing houden voor een lerarenopleiding waar ze veel tijd in had gestoken. Niet meteen op het vliegtuig hoeven stappen kwam haar wel goed uit. Kom alsjeblieft niet, had Brigitte gezegd, ik heb veel meer aan je als ik weer thuis ben, anders zit je daar maar op zo’n ijzeren stoeltje naast mijn bed. Typisch Brigittedetail, het ontbrak er nog aan dat ze het een wiebelig ijzeren stoeltje had genoemd.

Zo klinisch en rumoerig als ze de ziekenzaal be-

schreven had, zo idyllisch haar voorstelling van hoe het zou zijn als ze eenmaal weer thuis was. Samen op de veranda met uitzicht op de olijfgaarden. Hier en daar tussen het grijsgroen een stipje oranje of geel van een sinaasappel- of citroenboom. Pot thee tussen hen in, geen wijn, al zeker een halfjaar was Brigitte gestopt met drinken. Ze dronk alleen nog als er iets te vieren viel, en dan hooguit één glas of misschien twee. Vera sprak haar daar zelden op aan, Brigitte wist zelf als geen ander dat ze beter voor haar buiten- dan voor haar binnenkant zorgde. Hun gesprekken gingen over kinderen en kleinkinderen, boeken die ze allebei gelezen hadden of van elkaar moesten lezen; hun jeugd, de tekenen van ouderdom en lichamelijk verval: zo ongeveer alle organen (Brigitte), dunner wordend haar en een versleten heup (Vera).

Toen ze daags na de lezing besloot haar schoonzus Maxime te bellen, omdat Brigittes kijk op de zaak misschien wat al te zonnig was, zei die: kom maar wel. En liever vandaag dan morgen. Vera had meteen een vlucht geboekt.

‘Word je afgehaald in Málaga? Je gaat toch niet zelf rijden?’ vroeg Lynn.

‘Een kennis van ze haalt me af.’

Ze bracht het alsof het weliswaar heel vriendelijk was van deze onbekende meneer, maar niet echt nodig. Maar toen ze na drie uur vliegen en een rit van veertig minuten door de stromende regen over wegen die ze in het donker amper herkende het onverharde pad naar de afgelegen finca van Maxime en Brigitte insloegen, was ze haar chauffeur zielsdankbaar.

Ze hadden zich nog maar net uit hun omhelzing losgemaakt of Maxime begon over een arts door wie ze zojuist gebeld was. Door het gekletter van de regen op de golfplaten overkapping van de veranda verstond Vera haar amper. Gebeld waarover?

‘Alles onder controle maar ze ligt sinds een uur aan de beademing.’ Maxime keek haar vragend aan, of ze begreep wat dit betekende: ‘Ze is dus niet bij bewustzijn.’

Het duurde even voor het doordrong. ‘Als ik naar haar toe ga merkt ze niet dat ik er ben?’

‘Zolang ze beademd wordt niet nee. Zodra ze sterk genoeg is kunnen ze de sedatie afbouwen en komt ze weer bij.’

Vera wendde haar blik af naar de tuin, waar de regen op de manshoge cactussen roffelde. Ze herhaalde de uitleg voor zichzelf. Niet bij bewustzijn, zij kan me niet zien maar ik haar wel, ik kan haar aanraken.

De man die haar hierheen gereden had knikte naar haar reistas en bood aan hem voor haar naar het gastenhuisje te brengen, dertig meter verderop in het lagergelegen gedeelte van de tuin; de stenen trap naar beneden was steil. Voor ze kon zeggen: doe geen moeite, had hij de tas al opgepakt. Hij knikte naar Maxime, morgen kwam hij wel even langs om te horen of hij nog ergens mee kon helpen.

*

Aan het eind van haar toespraak over Brigittes leven, staand naast de kist die ze met haar blik vermeed omdat ze geloofde dat Brigitte overal was behalve daar, had ze